
ПРОБЛЕМИ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВА ТА КРИМІНАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ

УДК 343.237

О. О. КВАША,
кандидат юридичних наук

СПІВУЧАСТЬ У ЗЛОЧИНІ: СИСТЕМНО-СТРУКТУРНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ

У статті визначено, що саме системно-структурний підхід відбиває сутність дослідження складних об'єктів, забезпечує його всебічність і повноту. Не слід говорити окремо про системний, і окремо про структурний підхід, оскільки вони, по суті, є тотожними. Такий термін вирішує дискусію щодо можливості існування безструктурних систем і безсистемних структур. Співучасть, як і будь-яка інша система, є цілісною і в основі своїй має завжди певну структуру, яка утворюється сукупністю взаємодій і зв'язків. Властивості співучасті визначаються не стільки властивостями окремих співучасників, скільки властивостями її структури, її особливими інтегративними зв'язками. Таке розуміння співучасті у злочині дозволить поглибити зміст її кримінально-правових ознак.

Ключові слова: співучасть, система, структура, цілісність, взаємодія, інтеграція,.

Кваша О. А. Соучастие в преступлении: системно-структурное исследование

В статье определено, что именно системно-структурный подход отражает сущность исследования сложных объектов, обеспечивает его всесторонность и полноту. Не следует говорить отдельно о системном, и отдельно о структурном подходе, поскольку они, по существу, являются тождественными. Такой подход решает дискуссию относительно возможности существования бесструктурных систем и бессистемных структур. Соучастие, как и любая другая система, является целостной и в основе своей имеет всегда определенную структуру, которая образуется совокупностью взаимодействий и связей. Свойства соучастия определяются не столько свойствами отдельных соучастников, сколько свойствами ее структуры, ее особенными интегративными связями. Такое понимание соучастия в преступлении позволит углубить содержание ее уголовно-правовых признаков.

Ключевые слова: соучастие, система, структура, целостность, взаимодействие, интеграция.

Kvasha O. A. Criminal participation: system-structural research

The author of the article underlines that system-structural approach reflects the essence of complex objects and assures its all-roundness and plenitude. It is not necessary to talk about system approach and structural approach separately as these notions may be considered as identical. This approach solves the problem in relation to the possibility of the exist-

tence of nonstructural systems and unsystematic structures. We can conclude that criminal participation as any other system exists as integral part. Criminal participation is based on its certain structure which is formed by the collection of different relations and connections. Attributes of criminal participation are determined not only by the attributes of separate participants but by the attributes of its structure, its special integrative connections. Such understanding of criminal participation gives us the opportunity to deepen the maintenance of its criminal signs.

Key words: *criminal participation, system, structure, integrity, cooperation, integration.*

Співучасть у злочині як інститут Загальної частини кримінального права має складний комплексний характер, певною мірою міждисциплінарний, оскільки вимагає використання дослідниками досягнень не лише наук юридичного циклу, але й – філософії, психології, соціальної психології, соціології тощо. Така особливість інституту співучасті обумовлює застосування багатьма правознавцями системного або ж системно-структурного підходу до його вивчення. Значний внесок у розробку такого підходу зробили філософи Я.Ф. Аскін, М.О. Булатов, Є.І. Головаха, В.Г. Іванов, М.Ю. Казарінов, В.В. Кизима, В.І. Кушцов, В.А. Марков, В.П. Огородніков, М.О. Парнюк, М.М. Пилипенко, Е.П. Причепій, В.М. Сагатовський, В.М. Садовський, Г.А. Свечніков, Д.І. Широканов, В.О. Цикін та інші. Серед правознавців системний або ж системно-структурний підхід у наукових дослідженнях застосовували Ю.М. Антонян, О.А. Арутюнов, С.Р. Багіров, Б.В. Волженкін, Б.С. Волков, С.О. Єфремов, О.М. Костенко, В.М.Кудрявцев, В.Б. Малінін, П.С. Магішевський, В.А. Мисливий, А.А. Музика, А.А. Піонтковський, Т.Л. Сергєєва, О.Б.Сахаров, М.Д.Сергієвський, А.А. Тер-Акопов, Г.В. Тімейко, О.Л. Тимчук, М.Г. Угрехелідзе, С.Д.Шапченко, Н.М. Ярмиш, С.С.Яценко та інші. Однак недостатньо уваги приділено з'ясуванню сутності понять системного, структурного і системно-структурного підходів, доцільності їх застосування в межах кримінально-правових досліджень, а також прогнозуванню результатів такого застосування. Відповідно метою даної статті є визначення сутності та особливостей системно-структурного дослідження співучасті у злочині.

Суспільство, будь-яка соціальна група є системами, які наділені певною структурою. Будь-який об'єкт може бути досліджено як систему. Поняття «система» застосовувалося в класичному природознавстві і філософії XVII–XIX століть. Аналіз системних уявлень є одним з центральних завдань сучасної логіки і методології науки. Відповідно і вчені-правознавці застосовують системний підхід під час дослідження багатьох юридичних категорій. На думку вчених, причинний зв'язок, що виступає ознакою складу злочину, в чому б цей злочин не виражався, має системний характер. Зрозуміти суть причинного зв'язку в кримінальному праві поза її системною властивістю неможливо¹. Також прибічником дослідження причинного зв'язку у кримінальному праві шляхом застосування системного підходу для встановлення каузальної залежності є В.І. Борисов². В.В. Мальцев переконаний у необхідності структурно-системного аналізу суспільно небезпечних наслідків³.

Вчений у галузі кримінального права Росії О.А. Арутюнов послідовно у своїх дослідженнях (спочатку кандидатській, потім – докторській дисертації),

розвиває системний підхід до загальної теорії співучасті у злочині. При цьому правознавець виходить із висновків філософів, які здійснили розробку системного підходу – В.М. Садовський, Е.Г. Юдін, І.В. Блауберг: 1) система може бути зрозуміла як цілісна лише в тому випадку, якщо вона в якості такої протистоїть своєму оточенню – середовищу; 2) розчленування системи призводить до поняття елемента – одиниці, властивості і функції якої визначаються її місцем в межах цілого, при чому властивості цілого не можуть бути зрозумілими без врахування хоча б деяких властивостей елементів і навпаки. Елемент в системі співучасті повинен бути наділений рядом ознак і відповідати певним вимогам⁴.

Важливе значення має фіксація у визначенні системи поняття «зв'язок» і вказівка на те, що зв'язки реалізуються через відносини. Це створює можливість емпіричного, а в більш широкому сенсі предметно-практичного дослідження систем. Окремі форми співучасті вчені також аналізують, застосовуючи категорію системи: організована група є системою, єдиним злочинним механізмом⁵. Зрештою саме кримінальне право і кримінальний закон також є системними утвореннями, з чіткою структурою і взаємозв'язками елементів. Загальна і Особлива частини КК пов'язані між собою і утворюють нерозривну системну єдність. Значення цієї єдності найбільш помітно при застосуванні окремих статей КК, зокрема й тих, що регулюють відповідальність за співучасть у злочині. Не можна застосувати кримінально-правову норму, що міститься в Особливій частині КК, не звернувшись при цьому до Загальної частини.

Системний підхід застосовується також у наукових кримінологічних дослідженнях співучасті у злочині. Розгляд групової злочинності з позицій системного підходу дозволяє обґрунтувати: групову злочинність як вид злочинності; включення до неї в якості елементів групових злочинів, осіб, які їх вчинили, злочинних груп; через структуру цих елементів сутнісна властивість групової злочинності у вигляді суспільної небезпеки, яка не зводиться до суспільної небезпечності елементів, що входять в неї⁶. Системний підхід при вивченні злочинної групи застосовується і в криміналістиці⁷. Таким чином, співучасть у злочині як складний об'єкт досліджується на підставі системного підходу.

Системний підхід став широко використовуватися у вивченні складних явищ психіки в другій половині ХХ сторіччя. Впровадження в психологію принципу системності (П.К. Анохін, Б.Ф. Ломов, С.П. Бочарова, С.Д. Максименко, В.О. Моляко, В.О. Татенко та ін.) призвело дослідників до розуміння психіки людини не як набору окремих процесів і властивостей, а як єдиного цілісного утворення, *системи*, в якій усі когнітивні, комунікативні і регулятивні функції *взаємодіють* і взаємно обумовлюють одна одну⁸.

Вітчизняні вчені в галузі кримінального права А.А. Музика та С.Р. Багіров також відзначають, що одним з підходів, споріднених системному (чи яких відносяться до групи системних), є структурний аналіз. Тому в якості перспективного напрямку подальших наукових пошуків в галузі причинного зв'язку у кримінальному праві вчені називають дослідження каузальних потенцій і

керівної ролі тієї чи іншої умови в механізмі утворення причини шкідливих наслідків з використанням структурного аналізу у якості методологічного інструментарію⁹. Структурний підхід цінний тим, що він дозволяє розкрити «механістичний характер того чи іншого процесу, явища тощо, чого не вдається зробити ніяким іншим способом¹⁰; розібратися у множині властивостей і особливостей людини, і розкрити зв'язки і взаємовідносини цих властивостей¹¹.

Водночас у юридичній науці, і у філософії використовується й інший термін для позначення дослідження складного системного об'єкту – системно-структурний підхід. Кримінолог Б.С. Волков виокремлює *системно-структурний* підхід, виходячи із того, що людина – складна система, в якій всі властивості і відносини взаємопов'язані і утворюють цілісність, відповідно і особистість злочинця являє собою складну систему, певну цілісність, і має свою структуру при цьому¹². Це обумовлено тим, що у суспільних науках поняття «система» переважно застосовується на рівні з поняттям «структура». Вчені констатують, що часто у різних галузях науки йдеться загалом про системно-структурне дослідження¹³.

Ще в середині ХХ століття системно-структурні дослідження починають активно застосовуватись. В результаті чого аналіз систем і структур, розуміння предметів як системних і структурних є однією з характерних особливостей сучасної науки. Вітчизняний вчений у галузі психології, соціології, філософії Є.І. Головаха наводить приклади описів *структури* індивідуальної діяльності людини різними вченими, на підставі чого доходить висновку, що насправді у цих описах пропонуються лише окремі компоненти та елементи на кшталт: «необхідність – потреба – інтерес – ціль – свобода» (О.Г. Здравомислов) тощо¹⁴. В.М. Садовський знаходить причину труднощів системно-структурних досліджень у надмірній неоднозначності термінів «система» і «структура», а звідси – у невизначеності взаємовідносин між ними¹⁵.

Правосвідомість виступає як системно-структурне явище, а її деформація становить собою викривлення, порушення всіх або декількох елементів структури, викликає негативні зміни, які знаходять своє відображення у різних аспектах людської діяльності, а також у структурі особистості¹⁶. Тому необхідно насамперед з'ясувати сутність поняття структури і системи, аналіз яких за тлумаченням філософських словників свідчить про їх нерозривний зв'язок.

Загалом термін «структура» вживається в багатьох сенсах, однак аналіз філософських джерел дозволяє виокремити сутність даного поняття: певне *цілісне* утворення / внутрішня будова системи, яка обумовлена існуванням стійких зв'язків між її частинами (елементами). «Система» ж визначається як упорядкована певним чином множина елементів, що взаємопов'язані між собою і утворюють *цілісну* єдність. Водночас системний об'єкт не можна роз'єднати на окремі елементи, його не можливо пізнати, якщо виокремити лише один наявний у ньому зв'язок, адже тоді буде втрачена його основна ознака – цілісність. Тому при дослідженні системних об'єктів, зокрема співучасті у злочині, слід виходити насамперед із структурного аналізу елементів цілісного об'єкту і розкриття механізмів інтеграції.

Отже, і структура, і система визначаються насамперед через поняття «цілісність». Правознавці також відзначають цей аспект при використанні системного підходу: вихідним пунктом будь-якого системного дослідження є уявлення про цілісність системи, що вивчається¹⁷. Не може бути нецілісної системи, як не може бути нецілісної структури. Тому при застосуванні терміну «система» чи «структура» одночасно розуміється цілісний характер досліджуваного об'єкта.

Вищенаведені висновки дають додаткові аргументи на користь позиції М.С.Кагана, що «не існує безструктурних систем і безсистемних структур»¹⁸. Система починається там, де певна множина елементів виявляється як певним чином упорядкована, утворюючи певну цілісність, властивості якої не зводяться до властивостей складових елементів. Тому, не слід говорити окремо про системний, і окремо про структурний підхід, оскільки вони, по суті, є тотожними. Відповідно саме «системно-структурний» підхід відбиває сутність дослідження складних об'єктів, забезпечує його всебічність і повноту. Такий термін вирішує дискусію щодо можливості існування безструктурних систем і безсистемних структур. Зокрема, співучасть розглядається подібно до вищенаведених властивостей системи у філософії: «співучасть як система (певна цілісність) набуває якісно нові властивості, які відрізняються від властивостей її елементів і перевищують у сумі властивості елементів; в результаті система отримує власні закони поведінки, які не можливо вивести з одних лише законів поведінки її елементів»¹⁹. Також властивості співучасті визначаються не лише властивостями окремих співучасників, скільки властивостями її структури, її особливими інтегративними зв'язками. А.П. Козлов відзначає, що співучасть як система складається із дій співучасників (виконавців, організаторів, підбурювачів, пособників), їх *функціональних і суб'єктивних зв'язків*. Лише у тому випадку, коли фігури включені у *структурно-системну* єдність, можна говорити про деяку спільність фігур-ролей, лише тоді співучасники стають співучасниками злочинного діяння. Така системна спільність, як це впливає із досліджень соціальної психології, і є група²⁰.

Існування і структурну організацію будь-якої матеріальної системи, її об'єднання наряду з іншими тілами в систему більшого порядку визначає взаємодія. Ця категорія є важливим методологічним принципом пізнання всіх суспільних явищ і зв'язків. Щоб розкрити дійсну сутність явища, необхідно виявити закономірності її у взаємодії з іншими явищами. Будь-який об'єкт може бути зрозумілий і визначений в системі відносин або у взаємодії з іншими оточуючими явищами, їх частинами, сторонами і якостями. Щоб зрозуміти властивості, структуру та закони дійсності, необхідним є вивчення взаємодії в її загальному та конкретному проявах. Слід враховувати, що у будь-якій системі взаємодія виступає як таке відношення, в якому причина і наслідок постійно міняються місцями. Тому не може йтися про односторонній вплив при відносинах «причина-наслідок». Отже, для кожного системно-структурного дослідження, у тому числі у кримінальному праві, властивим є уявлення про цілісність системи, яке конкретизується через *поняття* взаємодії, зв'язку та інтеграції. Філософське поняття зв'язку і природниче поняття «зв'язок» знахо-

дяться в родо-видовому відношенні. Як вірно зауважують вчені, особливе місце серед різних типів зв'язків займають так звані *системоутворюючі зв'язки*²¹. Різні типи стійких зв'язків утворюють структуру системи, забезпечують її впорядкованість. Характер цієї впорядкованості, її спрямованість характеризують *організацію системи*.

Так, відомий дослідник проблем співучасті в Росії М.Г. Іванов до характеристик співучасті у злочині відносить, зокрема, спільність участі у злочині, а саме – кожен робить свій *внесок* у досягнення загальної мети²². А поняття внеску у спільну діяльність і єдиний результат – це і є ознаки системного утворення. Злочинний результат у співучасті спричинюється спільними, *взаємнопов'язаними* та *взаємодовнюючими* діями і виконавця, і підбурювача, і пособника, і, тим більше організатора злочину, який контролює процес вчинення злочину від його початку до завершення.

Тому дослідження спільного вчинення тієї чи іншої категорії злочинів, у тому числі, чи насамперед, випадків необхідної співучасті, вимагає застосування *системно-структурного підходу*, в основі якого лежать такі ключові категорії як система, структура, частина, цілісність, взаємодія, зв'язок, інтеграція. Система – це певним чином організована та структурована цілісність.

Таким чином, слід підсумувати, що будь-яка система є цілісною і наділена багаторівневою ієрархією причинно-наслідкових зв'язків і взаємодій. Отже, система – це цілісне об'єднання елементів, в основі якого лежить певна структура з чіткою ієрархією причинно-наслідкових зв'язків і взаємодій. Категорія взаємодії є важливою ланкою між системою та детермінізмом, який визначається як активна сторона взаємодії. При вирішенні проблеми співвідношення понять системи і структури слід виходити із цілісності їх характеру. Функція структури – забезпечити системі внутрішню міцність і стабільність, замінити єдність. Структурне об'єднання частин у системі є таким, при якому цілісність її чи випадіння будь-якої не порушує цілісності системи. Взаємозв'язок та взаємодія елементів системи надають їй певної структурованості, внутрішньої організації, забезпечують її функціонування та розвиток. Системно-структурний підхід велике значення має у наукових дослідженнях багатьох важливих категорій, у тому числі тих, що є основою понять і конструкцій кримінального права.

Ця система діянь, які утворюють у сукупності єдиний для декількох учасників злочин, надає нових якостей спільності, утворюючи з них цілісну єдність²³. Злочин, що здійснюється у співучасті, завжди більш небезпечний, ніж аналогічний злочин, що вчинений індивідуально, бо він як система цілеспрямованих суспільно шкідливих дій співучасників створює загрозу більшої шкоди суспільним відносинам²⁴. В основі управлінського тлумачення поняття взаємодії також лежать форми зв'язків елементів системи, яка забезпечує узгодженість функціонування і діяльності. Фахівці відмічають, що «взаємозв'язок та взаємодія компонентів утворюють систему в рамках даної якості, надають їй певної структурності, внутрішньої організації, забезпечують її функціонування та розвиток»²⁵. Тим самим підтверджується теза про домінуюче значення взаємодії для системи загалом.

Очевидно, що теорія управління до філософського тлумачення взаємодії в значенні зв'язку та впливу елементів додає важливе уточнення: взаємодія – це не просто зв'язок, а форма цих зв'язків та впливу. Відповідно співучасть, як і будь-яка інша система, є цілісною і в основі своїй має завжди певну структуру, яка утворюється певною сукупністю взаємодій і зв'язків. Властивості співучасті визначаються не стільки властивостями окремих співучасників, скільки властивостями її структури, її особливими інтегративними зв'язками.

Співучасть у злочині є системою взаємопов'язаних злочинних діянь, які обумовлюють одне одного, і зрештою детермінують настання злочинного результату. Співучасть як система являє собою структурну єдність взаємодіючих елементів, якими є спільно діючі особи. Отримані в результаті системно-структурного підходу висновки у подальшому дозволять уточнити і поглибити зміст кримінально-правових ознак співучасті у злочині.

1. *Тер-Акопов А.А.* Преступление и проблемы нефизической причинности в уголовном праве. – М.: ЮРКНИГА, 2003. – С. 287. 2. *Борисов В.И.* Причинная связь при преступном нарушении правил безопасности социалистического производства // Проблемы социалистической законности. – Вып. 9. – Харьков: ХЮИ. – 1982. – С. 123. 3. *Мальцев В.В.* Проблема уголовно правовой оценки общественно опасных последствий. – Саратов: Изд-во Сар-ого ун-та, 1989. – С. 8. 4. *Арутюнов А.А.* Системный подход к общей теории соучастия в преступлении // Право и политика. – 2001. – № 10. – С. 65. 5. *Дубровин И.А.* Ответственность за преступления, совершённые группой лиц по предварительному сговору и организованной группой / Дубровин Игорь Анатольевич. – Дис. к.ю.н. 12.00.08. – М, 2003. – С. 12. 6. *Шеслер А.В.* Групповая преступность: криминологические и уголовно-правовые аспекты: автореф. доктора юрид. наук : спец. 12.00.08 – «уголовное право и криминология; уголовно-исполнительное право». – Екатеринбург, 2000. – С. 12. 7. *Чаплинський К.О., Мінка П.Я.* Розслідування злочинів, вчинених злочинними угрупованнями. Дн-к: Вид-во «Свідлер А.Л.», 2009. – С. 25-26. 8. *Землянська О.В.* Особистість як суб'єкт правосвідомості та об'єкт судово-психологічної експертизи: автореф. доктора психол. наук / за спеціальністю 19.00.06 «юридична психологія». – Х., 2010. – С. 10. 9. *Музыка А.А.* Причинная связь: уголовно-правовой очерк / Музыка А.А., Багиров С.Р. – Хмельницкий: Изд-во Хмельниц. ун-та управления и права, 2009. – С. 89. 10. *Свидерский В.И., Зобов Р.А.* Новые философские аспекты элементарно-структурных отношений. – Л.: ЛГУ, 1970. – С. 4. 11. *Васильев В.Л.* Юридическая психология. – СПб.: Питер Пресс, 1997. – С. 52. 12. *Волков Б.С.* Детерминистическая природа преступного поведения. – Казань: Изд-во Казан-го ун-та, 1975. – С.5; *Волков Б.С.* Криминологическое исследование личности преступника в советском праве // Теоретические проблемы учения о личности преступника. – М., 1979. – С. 22. 13. *Алексеев И.С.* Об элементарной клеточке системно-структурного исследования // Проблемы исследования систем и структур. Материалы конференции. – М., 1965. – С. 29-31. 14. *Головаха Е.И.* Структура групповой деятельности. – К.: Наукова думка, 1979. – С. 56. 15. *Садовский В.Н.* Системы и структуры как специфические предметы современного научного знания // Проблемы исследования систем и структур. Материалы конференции. – М., 1965. – С. 43. 16. *Давидов П.Г.* Морально-правовой конформизм как социально философский феномен : автореф. канд. філософ. наук / 09.00.03 : «соціальна філософія та філософія історії». – Донецьк, 2007. – С. 13. 17. *Арутюнов А.А.* Системный подход к общей теории соучастия в преступлении // Право и политика. – 2001. – № 10. – С. 65. 18. *Каган М.С.* Системный подход и гуманитарное знание : Избранные статьи. – Л.: Изд-во

Лен-го ун-та, 1991. – С. 33. **19.** Арутюнов А.А. Соучастие в преступлении по уголовно-праву Российской Федерации : автореф. доктора юрид. наук 12.00.08 – «уголовное право и криминология; уголовно-исполнительное право». – М., 2006. – С. 20. **20.** Иванов Н.Г. К вопросу о понятии группы в российском уголовном праве // Государство и право. – 2000. – № 11. – С. 50. **21.** Баяндин А.В. Принцип обратной связи в концепции детерминизма структуры вселенной // Философия науки. – 2001. – № 1 (9). – С. 70. **22.** Иванов Н. Соучастие в правоприменительной практике и доктрине уголовного права // Уголовное право. – 2006. – № 6. – С. 32. **23.** Безбородов Д.А. Некоторые категории диалектики в исследовании совместного совершения преступления // Государство и право. – 2008. – № 2. – С. 41. **24.** Савченко Д.О. Основы правовых норм, що регулюють відповідальність за співучасть у скоєнні злочину : автореф канд. юрид. наук / 12.00.08. – К., 1994. – С. 8. **25.** Афанасьев В.Г. Системность и общество. – М.: Политиздат, 1980. – С.27, 34.

УДК 342; 347.962; 347.97/99

С. В. ПРИЛУЦЬКИЙ,
кандидат юридичних наук

БЕЗПОСЕРЕДНЯ УЧАСТЬ НАРОДУ УКРАЇНИ ПРИ ЗДІЙСНЕННІ ПРАВОСУДДЯ (ПРОБЛЕМИ ЗАКОНОДАВЧОГО РЕГУЛЮВАННЯ)

Проводиться теоретичний аналіз конституційних засад безпосередньої участі народу при здійсненні правосуддя. Розкривається законодавчий порядок організації та діяльності суду за участю народних засідателів та суду присяжних. Піддається критичному аналізу чинна регламентація порядку формування списків народних засідателів та присяжних. В роботі розкриваються особливості вітчизняної моделі «суду присяжних», що запроваджена новим Кримінальним процесуальним кодексом України (2012).

Робиться висновок, що законодавець лише термінологічно диференціював форми безпосередньої участі народу при здійсненні правосуддя залежно від галузі судочинства. У сфері кримінального судочинства – «суд присяжних», у цивільному ж судочинстві – суд за участю народних засідателів. Водночас ні адміністративне, ні господарське судочинство не передбачають жодної з форм безпосередньої участі народу при здійсненні судочинства, що істотно обмежує конституційну засаду прямого народовладдя.

Ключові слова: пряме народовладдя, правосуддя, суд присяжних, судовий засідателі.

Прилуцкий С. В. Непосредственное участие народа Украины при осуществлении правосудия (проблемы законодательного регулирования)

Проводится теоретический анализ конституционных принципов непосредственного участия народа при осуществлении правосудия. Раскрывается законодательный порядок организации и деятельности суда при участии народных заседателей и суда присяжных. Делается критический анализ регламентации формирования списков народных заседателей и присяжных. Раскрываются особенности отечественной модели «суда присяжных», что вводится в соответствии с новым Уголовным процессуальным кодексом Украины (2012).